

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

צורת הבית

תיאור אופן בניית והרחבת בית משיח 770

גליון כט

שנה שז

יוצא לאור עליידי ועד 'חיילי בית דוד'

770 איסטערן פארקוויי - ברוקלין, נ. י.

ועי"ז שבני ישראל הנמצאים כאן
מראים דוגמא חיה איך יש לנהוג
לפי הוראות נשיא דורנו - נמשכת
ההשפעה והחיות מבית זה [ובפרט
שמוסיפים כעת שיפורים ושיפוצים
בבית - עד כמה ששייך בעולם הזה
התחתון] עד לבני ישראל בכל קצוי
תבל, עד - לכל העולם כולו

(משיחת ש"פ פנחס ה'תנש"א - בלתי מוגה)

נערך ע"י:

ועד חיילי בית דוד
בית משיח, בית חיינו
770 איסטערן פארקווי, ברוקלין נ.י.

**להערות ותיקונים, או להצטרפות לרשימת
הדיוור בדוא"ל:**

vaad770@gmail.com

אל אחינו התמימים ואנ"ש יחיו,
שלום וברכה!

לקראת ש"פ מטות-מסעי הבעל"ט, ובקשר עם הוראת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ש"בימי בין המיצרים צריך להיות "שטורעם" מיוחד ביתר שאת וביתר עוז בכל הקשור ללימוד עניני גאולה ומשיח ובנין בית המקדש השלישי", הננו מוציאים לאור קובץ "צורת הבית", ובו:

א. נסע מקדש וישב שם - חלק מקונטרס 'בית רבינו שבכבל', העוסק בבית רבינו שבדורינו - בית משיח 770.

ב. המקדש הגדול בירושלים - סקירה מורחבת על בנייתו והתרחבותו של בית המדרש הגדול ב-770, שבמשך למעלה מיובל שנים גדל ומתפתח בצורה משמעותית, בצירוף סיפורים מרתקים, אפיוזות משעשעות, מסמכים ועדויות מאלפות.

הסקירה נערכה על ידי מערכת שבועון 'בית משיח', ועל כך תודתנו נתונה להם. בציפי' ובביטחון גמור אשר תיכף ומי"ד ממ"ש נזכה לראות בהתגלות הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א "מלך ביופיו" לעיני כל חי, ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו, ויכירו וידעו כל יושבי תבל במלכותו, ויכריזו כולם יחדיו בקול גדול ובהתבטלות מוחלטת את ההכרזה הנצחית המביאה לידי ביטוי את התמסרותנו והתקשרותנו אליו, ופועלת התגלותו המיידית בגאולה האמיתית והשלימה:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ועד 'חיילי בית דוד'

770 בית משיח, בית חיינו

ימות המשיח,

יום ועש"ק פ' מטותמסעי ה'תשנ"ז

קט"ו שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ברוקלין נ.י.

נסע מקדש וישב שם

"בית (רבינו) - מספרו שבע מאות ושבעים, וע"ש מספר זה נקבע שמו אשר יקראו ל"בית רבינו" בפי כל ישראל, "770", שמספר זה הוא הגימטריא ד"פרצת", ע"ש "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גדר

חלק מקונטרס 'בית רבינו שבבבל'

ע • ע

ו. עפ"ז יש לבאר כהנ"ל בנוגע ל"בית רבינו שבבבל" בדורנו זה - ביתו (בית הכנסת (בית המדרש) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ובהקדים פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר ש"עשר גליות גלתה ליובאוויטש", מליובאוויטש [שבה הי' גילוי פנימיות התורה כפי שנתבארה באופן של הבנה והשגה ("יתפרנסון") (ע"י תורת חסידות חב"ד במשך כמה דורות) לרסטוב, מרסטוב לפטרבורג, ומפטרבורג גלתה מחוץ למדינה ההיא, ללטביא ואח"כ לפולין, ועד לגלות אמריקא, ובאמריקא גופא בכמה מקומות, עד להמקום הקבוע ד"בית רבינו", בית הכנסת ובית המדרש שלו, המרכז של ליובאוויטש במשך עשר שנים (תקופה שלימה) האחרונות ("הכל הולך אחר החיתום") (דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין, וגם לאחרי הסתלקותו קדושה לא זזה ממקומה, ואדרבה, באופן ד"מעלין בקודש", "מוסיף והולך", עד ביאת גואל צדק.

ועד"ז בנוגע להגלות דכללות דבנ"י - שבדורנו זה נמצאים רוב מנין ורוב בנין דבנ"י בגלות אמריקא, ויש לומר, שזהו א' הטעמים לכך שגם נשיא הדור (ש"הנשיא הוא הכל") חי ונמצא עשר שנים בגלות אמריקא, ומשם עסק בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל שאר הארצות אשר באו שם בנ"י, ע"י תלמידיו ושלוחיו בכל קצוי תבל.

וכיון ש"בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהן", הרי, בגלות זה האחרון שרוב מנין ורוב בנין דבנ"י ביחד עם נשיא הדור נמצאו בגלות אמריקא, גלתה גם השכינה לגלות אמריקא; ובגלות אמריקא עצמה "ובבל) היכא" - בה"מקדש מעט" ד"בית רבינו" שהוא בדוגמת "בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא", "שנסע מקדש ויש שם" (במקום המקדש שבירושלים), וממנו נמשכת השראת השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם.

ויש לומר ההסברה בזה - לפי שבדור זה, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה מסיימים ומשלימים "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" לעשות מארץ העמים ארץ ישראל גם במקום היותר תחתון דארץ העמים, חצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן תורה), אשר, ע"י העלאת המקום היותר תחתון מעלים גם את כל שאר המקומות דארץ העמים, וענין זה נעשה ע"י "בית רבינו" שבחצי כדור התחתון, שממנו אורה יוצאה לכל העולם, לעשות מהעולם כולו (עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל) ארץ ישראל, וזהו ע"ד "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות", ו"עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל", שבה יוקבעו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו מחובר לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, נשיא הדור, שהוא המשיח (גואלן של ישראל) שבדור (כנ"ל ס"ה), ועוד וג"ז עיקר, שהוא הנשיא דתורת החסידות, אשר, ע"י הפצתה חוצה ("פוצו מעינותיך חוצה", עד לחוצה שאין חוצה ממנו, בכל קצוי תבל) פועלים ביאת מלכא משיחא . ועפ"ז מובן גודל העילוי ד"בית רבינו" - "מקדש מעט" העיקרי בגלות האחרון,

וענין זה
מודגש עוד
יותר כשרואים
במוחש שהולך
וניתוסף ביתר
שאת וביתר עוז
במספר בניי
שבאים ל"בית
רבינו", "ברוב עם
הדרת מלך"

"שנסע מקדש וישב שם", ולכן "הרי הוא מקום המקדש גופי" דלעתיד, ולא עוד אלא שבו יתגלה מקדש העתיד, ומשם ישוב לירושלים (כנ"ל ס"ד).

זו ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו של "בית רבינו" שבדורנו:

"רבינו" - ב' שמותיו רומזים על הגאולה: שמו הראשון - יוסף - ע"ש "ביום ההוא יוסיף אדני-שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים גו' ומאיי הים גו' ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ", ושמו השני - יצחק - ע"ש הצחק והשמחה ששלימותה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש "או ימלא שחוק פינו", "או" דייקא, לעתיד לבוא, כשיאמרו ליצחק (דוקא) "כי אתה אבינו".

ו"בית (רבינו)" - מספרו שבע מאות ושבעים, וע"ש מספר זה נקבע שמו אשר יקראו ל"בית רבינו" כפי כל ישראל, "770", שמספר זה הוא הגימטריא ד"פרצת", ע"ש "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גדר, שכל ד' רוחות העולם מתעלים לדרגת ארץ ישראל ("עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"), כולל ובמיוחד שכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם נקבעים בארץ ישראל ומתחברים לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר "פרצת עליך פרץ", ודרשו חז"ל "זה משיח, שנאמר עלה הפורץ לפניהם".

ויש לקשר ב' הענינים - הרמז בתוכן המספר שבע מאות ושבעים ("בית רבינו") עם שמו (הראשון) של רבינו המרומז בפסוק "יוסיף אדני-שנית ידו וגו'":

המספר שבע מאות ושבעים מורה על השלימות דמספר שבע - שבע כפי שכל א' כלול מעשר (מספר השלם), שבעים, ויתרה מזה, כפי שכל א' כלול ממאה (עשר פעמים עשר), שבע מאות, ועד לצירוף שניהם יחד, שבע מאות ושבעים.

והענין בזה:

מספר שבע קשור עם מציאות העולם, שנברא בשבעה ימים, שבעת ימי הבנין (שבע מדות), וקשור גם עם בירור העולם ע"י עבודתם של ישראל, שנחלקים לז' סוגים, ז' מדרגות בעבודת ה' (שבע מדות), שבעת קני המנורה, ועפ"ז, השלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) מורה על שלימות עבודתם של ישראל בבירור העולם ע"י

מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, שאז נגאלים מן הגלות וחוזרים ובאים לארץ ישראל.

ובלשון הכתוב שבו נרמז הקשר והשייכות דשמו הראשון של רבינו להגאולה - "ביום ההוא יוסיף אדני שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילים ומשנער ומחמת גו", גאולתם של כל בני משבעת הארצות, ומוסיף בכתוב "ומאיי הים", שקאי על חצי כדור התחתון, אשר, בעליית התחתון ביותר, מתעלים במילא שאר הארצות שלמעלה ממנו, כל שבעת הארצות, כללות העולם.

ויש לומר, שבשלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) נרמזת גם שלימות עבודתו של רבינו במשך כל ימי חייו, שבע עשיריות שנים, שבעים שנה (תר"ם - תש"י), ועד לגמר ושלימות עבודתו בעשור השביעי בחצי כדור התחתון (מהבית שמספרו שבע מאות ושבעים), כולל גם המשך העבודה בשנים שלאח"כ ע"י דור השביעי, "כל השביעיין חביבין" - שע"כ נעשית השלימות דמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות בכל שבעת הארצות שבעולם, ותיכף ומיד "יוסיף אדני שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", ע"כ ש"פרצת (בגימטריא שבע מאות ושבעים) עליך פרץ", "עלה הפורץ לפניהם".

ח. ובכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בתקופה האחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מ"בית רבינו" (770) הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות) בחיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תש"י - תש"נ), באופן ד"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע", ונמצא, ש"בית רבינו" (770) הוא בבחינת "תלפיות", "תל שכל פיות פונים בו", יותר מיוכל שנים (ת"ש - תש"נ), "עד עולם".

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש שהולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בני שבאים ל"בית רבינו", "ברוב עם הדרת מלך" (כולל גם "מאן מלכי רבנן", ובפרט נשיא (מלך) הדור), ונעשה צורך והכרח להגדיל ולהרחיב עוד יותר את "בית רבינו", ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, "פרצת" (בגימטריא 770), כמו בנין בית חדש.

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד"בית רבינו שבבבל" - ש"נסע מקדש וישב שם", ו"הוא מקום המקדש גופי" דלעתיד, ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים - מובן גודל הזכות דכאו"א מישראל להשתתף בגופו ובמומו (וכל המרבה הרי זה משוכה) בבניית "בית רבינו שבבבל", כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

והזמן גרמא - בשנת הצדי"ק - כמודגש בתהלים מזמור צדי"ק (השייך לשנה זו) שהתחלתו "ה' מעון אתה היית לנו בדור ודור", שקאי (גם) על בתי כנסיות ובתי מדרשות, וסיומו וחותמו "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו", שקאי על השראת השכינה במשכן (ומקדש).

ויה"ר שעוד לפני הגדלת והרחבת "בית רבינו שבבבל", יתגלה וירד מן השמים מקדש העתיד, "מקדש אדני-כוננו ידיך", בית המקדש השלישי והמשולש (שכולל גם המשכן ובית ראשון ובית שני), שיתגלה תחילה ב"בית רבינו שבבבל", שגם הוא "בית משולש", בית הכנסת (תפלה), בית המדרש (תורה), ובית מעשים טובים (גמילות חסדים), ומשם יחזור לירושלים, ביחד עם כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם שיקבעו בארץ ישראל ובירושלים, מחובר למקדש, וביחד עם כל בני שבכל קצוי תבל, כמ"ש "והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי... כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים", "נכון יהי' הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", "תורה חדשה מאתי תצא", תיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ נח תשמ"ז; ש"פ פינחס וכ"ח סיון תנש"א. ועוד)

המקדש הגדול בירושלים

איש לא האמין כי המקום הקטן והצר בו חנו אמבולנסים, יהפוך למקום תלפיות, שבימי השיא הכיל כרובת חסידים שוקקים וכוספים מול פני הדרת מלכות. אולם זה אכן היה גורלו של מקום החניה הקטן שהיה צמוד ל-770 שהפך עם השנים לבית מדרש קטן, ומאז התרחב והתפשט עד שהפך לאחד מבתי הגדולים וההומים בעולם, ולבית רבינו שבבבל!

סקירה מורחבת על בנייתו והתרחבותו של בית המדרש הגדול ב-770, שבמשך למעלה מיובל שנים גדל ומתפתח בצורה משמעותית, בצירוף סיפורים מרתקים, אפיזודות משעשעות, מסמכים ועדויות מאלפות

ע • צ

בימים ההם...

לפני ש-770 הפך להיות מקום תלפיות, שימש המקום כקליניקה של רופא מקומי. כשהבניין נקנה בשנת ת"ש, הוא כלל רק את שלושת הקומות המקוריות של 770 ותו לא. מצד שמאל של 770 (היכן שכיום נמצא הזאל הגדול) היתה החניה של האמבולנסים שהגיעו לבניין. השיפוע שנראה כיום במערב הזאל, נמשך קצת יותר מכפי שהוא כיום, עד לחדר המדרגות המוביל מקומת המרתף לקומה הראשונה. בקיר המערבי היו קבועות דלתות גדולות שם חנו האמבולנסים מתחת לבניין.

כשהבניין נקנה סבורים היו באי בית רבי, כי הבניין עונה על הדרישות לכל צרכי הרבי ומשפחתו ועדת החסידים הקטנה. מלבד מרפסת סוכה קטנה שנבנתה בקומה השניה כדי שאדמו"ר הריי"צ לא יטרח עצמו לרדת למטה בחג הסוכות כדי לאכול בסוכה - לא שינו מאום בבניין. קהילת החסידים הקטנה שהיתה אז, הסתדרה יפה עם הזאל

הקטן בעת ההתועדויות והתפילות.

אט אט החל להסתמן צורך במקום רחב ומרווח יותר. להתועדויות של הרבי החלו להגיע אנשים רבים, גם לא מאנ"ש, והואל הקטן היה צר מהכיל את כל הציבור. צורך זה היה בבחינת הכרח כבר בשנת תשי"ד, שלוש שנים בלבד לאחר קבלת הנשיאות הרשמית של הרבי מלך המשיח שליט"א.

בעקבות זאת החלו להשתמש באמבולנסים שבחצר הבניין, שם התפללו ושם נערכו ההתועדויות הקטנות. את ההתועדויות הגדולות של י"ט כסלו, י" שבט וחג הפורים, ערכו באולמות אחרים בסביבת קראון הייטס (תיאור נרחב על תקופה זו התפרסם ב"בית משיח" גליון 193).

מכאן ואילך הודבקה תווית חדשה לחניית האמבולנסים - 'שאַלאַש' [= חניה, באידיש]. ה'שאַלאַש' הפך למושג. הוא היה מקום עזוב ומוזנח,

קניין הבית

יומן מרתק מהתפילה הראשונה בבית משיח 770 לאחר רכישתו

היכרותי הראשונה עם הרבי הריי"צ הייתה בכ"א אלול ת"ש. באותו יום התקיים טקס חנוכת הבית - רכישת בניין 770, והפיכתו לביתו של הרבי. החגיגה התקיימה בחדר הגדול של 770.

מקום מושבו של הרבי הוכשר על ידי הפיכת זוג ספסלים, עליהם הונח שולחן, היתה זו מעין בימה מאולתרת.

כאשר נכנס הרב שמואל לוויטין ע"ה, שוקנו הארוך ופאותיו, בלטו למרחוק, שאלתי את העומד לצדי באם זהו הרבי? הוא ענה לי כי זהו המשפיע של התלמידים.

לפתע השתררה דממה. "הרבי נכנס". מהקומה השנייה, ירד הרבי לקומת הכניסה באמצעות המעלית; לאחר מכן חצה את המסדרון הארוך, והחדר שעל-ידו עד לדלת האולם, באמצעות כסא-גלגלים.

הרבי הגיע עם הכסא-גלגלים עד לבימה המאולתרת, שם הוכן עבורו כסא רגיל עם משענות ליד. על הכסא הונחה כרית אוויר, שהפכה את הכסא לנוח יותר. שלושה אנשים הגביהו את הרבי מהכסא-גלגלים לכסא שעל הבימה: חיים ליברמן ע"ה, מזכירו האישי של הרבי; נכדו; והרש"ג ע"ה. עקב המצב, נאלץ מר חיים ליברמן להרים באיטיות כל רגל, עד שהרבי עלה על הבימה. הרבי התיישב על הכסא, והרש"ג ישב לימינו.

על השולחן הונחה עוגה, ברכון, ויין. דומני שהיה גם בקבוק וויסקי 'שנפס'. לאחר אמירת

לחיים לקהל החל הרבי לדבר. היה קשה מאד להבין עקב המצב הבריאותי. הרבי הורה לחלק 'לחיים' לקהל, ונענע בראשו לכל אחד ואחד. ניתן היה לקרוא על שפתי הרבי את המילים 'לחיים ולברכה'. הניחו כוס מים קרים. החלו לשיר. הרבי שלף מטפחת גדולה מאד, בגוון צהוב-אדום. נראית מטפחת אירופאית. הרבי קשר אותה סביב אצבעו האמצעית, בדומה לקשירת ה'יוד' בתפילין, והחל לומר מאמר חסידות על המשנה בפרקי אבות "על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים".

עיניו הקדושות היו פקוחות, והוא הביט היישר קדימה. לא על אדם מסויים (-אדמו"ר הרש"ב היה מביט על הרבי הריי"צ בעת אמירת החסידות).

באמצע אמירת המאמר, התיר הרבי את המטפחת, הניח אותה על השולחן והורה להקריב אליו את הכוס. הרבי בירך ברכה, שתה מספיק לברכה אחרונה (הרבי שתה לאט מאד, טיפה אחר טיפה), ובירך ברכה אחרונה. הכוס הוסטה הצידה, הרבי שב וכרך את המטפחת, והחל "והנה...", עד שסיים את אמירת מאמר החסידות (המאמר נדפס בספר המאמרים ת"ש).

היו עוד שירים ושיחות קודש. ואז הרבי הורד לאט מהבימה, התיישב בכסא הגלגלים ועלה באמצעות המעלית לדירת המגורים.

והיו צריכים להכשירו היטב עבור ההתוועדות והתפילות. הממונים גידרו את ה'שאלאש' מצדו הצפוני והדרומי, כלומר מהצד הפונה לאיסטערן פארקווי וליוניון (שם היתה יציאה לחצר). ממעל פרו ברונט, שבתג סוכות הוחלף בסכך. כך השתמשו במקום באופן ארעי למדי.

מובן שתנאי הנוחות במקום לא היו מן המשובחים. בחודשי החורף חדר הקור הניו-יורקי לעצמות, והמסתופפים בצל הקודש "קפאו" על מקומותיהם. בגלל שהמקום היה נמוך יחסית, הרי כשהיו יורדים גשמים, היה ה'שאלאש' הופך לביצה טובענית שגובה המים בה הגיע לעיתים עד הברכיים! לפעמים, כשהמים עדיין לא יבשו, היו עושים עבור הרבי שביל מיוחד שהיה על גבי ספסלים גבוהים מעל פני המים. השביל נמשך

עד למקומו של הרבי בפינה הדרום-מזרחית. אין צורך לתאר את הרגשת החסידים שהשתתפו בהתוועדות ולפתע החל לרדת גשם... טיפות המים רזפו מבעד לברונט על ראשי האנשים. אלו היו נתונים בין מים עליונים למים תחתונים שנקוו מתחת...

בשמחת תורה שנת תשי"ח הרבי רצה להתוועד ב'שאלאש', אלא שהחסיד ר' יוחנן גורדון אמר לרבי שלמטה 'איז קאלט און שמוציק' [קר ומלוכלך...]. בשעת ההתוועדות אמר הרבי שמכל עניין יש ללמוד הוראה בעבודת ה', וההוראה מכך שהגבאי אמר

שלמטה 'קאלט' און שמוציק' - היא, שמשמים מודיעים לנו, שלאחר כל העבודה של חודש אלול, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים וחג הסוכות - הרי כאן בעולם הזה למטה, 'קאלט' און שמוציק'...

הרבי משקיף על תהלוכת ילדים שהתקיימה בשאלאש, סוכות ה'תשי"ז.

ההרחבה הראשונה - הפיכת ה'שאלאש' למבנה

רק בסוף שנת תשי"ט, התחילו בפעילות ממשית כדי להפוך את ה'שאלאש' למבנה קבוע ורגיל, אטום לגשם, לרוח ולקור...

הבנייה הסתיימה לקראת ראש השנה תש"כ, ומקומו של הרבי נקבע, כרגיל, בפינה הדרומית מזרחית. הרה"ח ר' זלמן בלסופסקי בנה בימה מיוחדת עבור הרבי כדי שישב עליה בזמן ההתוועדויות. ייחודיותה של הבימה היתה בכך, שכשלא השתמשו בה ניתן היה להרימה ולקפלה אל הקיר, וכך נוצרו מקומות ישיבה נוספים.

על הבימה, לכיוון רחוב יוניון היה חלון שהיה פתוח ממש, והוא היה מאחורי הרבי. בעת ההתוועדויות היו הבחורים מנצלים זאת ונעמדים שם כדי לראות את הרבי, אך לאחר זמן קצר הורה הרבי לסגור את החלון.

מבנה ה'שאלאש' הסתיים היכן שנמצא כיום עמוד גדול בחלקו המערבי של 770.

כאחד הימים נתלו בבית המדרש המחודש חמש נברשות יפות אותם תרמה הרבנית חיה מושקא ע"ה. כאמצעי אוורור, קרעו בגג ה'שאלאש' חלונות מיוחדים שנתנו מענה סביר בזמנים רגילים. אולם בשעת ההתוועדויות וכדומה, היה חם למדי.

כעת, כשב-770 קיים סוף סוף מבנה נורמלי המסוגל לאכלס כמות גדולה של אנשים, הופסקו ההתוועדויות הגדולות באולמות השונים, והם חזרו למקומם הטבעי ב-770. הרב יהודה בלסופסקי - שבאותם השנים היה עדיין ילד - מתאר את הצפיפות והחום ששררו בבית המדרש בזמן ההתוועדויות. "כילד נהגתי לעלות בשעת ההתוועדויות על הגג של ה'שאלאש', שם היה ניתן לחוש באוויר החם העולה מלמטה דרך החלונות לגג. אנחנו הילדים היינו נוהגים לזרוק דרך החלונות עלים וצמחים קטנים, ובשל אדי החום שעלו מלמטה, היו העלים עולים וחוזרים בחזרה..."

באותה שנה, נוצר חידוש נוסף: הרב יעקב ליפסקר (ששנים לאחר מכן הפך לגבאי

הרבי מתנועד בשאלאש לאחר השיפוח

770), בנה בימה לקריאת התורה. הבימה הוכנה לקראת שמחת תורה. עד אותה שנה, היו הבימות של קריאת התורה נשברות מידי שנה בשמחת תורה בגלל הלחץ והצפיפות. בפעם הזאת בנה ר' יענקל בימה שהיתה עשויה (כמעט כולה) מקשה אחת, וזו אכן הצליחה לעמוד בתנאים הקשים במשך כשלושים שנה, עד שנת תשמ"ט אז הוחלפה בחדשה.

ההרחבה השנייה

באותם השנים התגורר בקראון הייטס יהודי יקר בשם ר' אהרן קליין. ר' אהרן קליין נולד בוינה למשפחה מפורסמת במעשי הצדקה שלה, וברבנים הגאונים שפיארו את שושלת המשפחה. כשהחלו רוחות המלחמה לנשב באירופה, עקרו הוריו של ר' אהרן לאנגליה, וכך ניצלו מהגורל האכזר שהיה מנת חלקם של אחיהם שנשארו בוינה. כשנכנסה אנגליה למלחמה נגד הנאצים ימ"ש במסגרת 'בנות הברית', עזרו כוחות הביטחון האנגלים את כל נתיני גרמניה שהתגוררו באנגליה, וכן את כל אלה שדיברו בשפה הגרמנית, על מנת להקשות על שירותי המודיעין הנאציים למצוא מרגלים בתחומי אנגליה. בהתאם לקיבעון המחשבתי האנגלי, הם לא הבחינו בין טוב לרע, ועזרו גם את היהודים נתיני גרמניה ודוברי הגרמנית, למרות שקשה להעלות על הדעת יהודי שירגל למען גרמניה הנאצית. את קבוצת העצורים הזאת שלחה ממשלת אנגליה למחנה מעצר בקנדה.

גם ר' אהרן שדיבר גרמנית, נעצר ונשלח למחנה מעצר בקנדה. במחנה עצמו שרר מחסור חמור בצרכים יהודיים: לא היו בנמצא סידורים וספרי דת אחרים, שלא לדבר על אוכל כשר ומבנה לבית הכנסת. ר' אהרן - אף שלא היה חסיד חב"ד - שלח מכתב נרגש לרבי הריי"צ, בו הוא מבקש מהרבי להתערב לטובתם ולעזור להם במצבם העגום.

הרבי הריי"צ אכן גרתם לעניין ושלח אליהם צורכי דת שונים. נוסף על כך שלח הרבי מכתב למשפיע הרה"ח שמואל לויטין ע"ה, שנשלח ע"י הרבי בשלהי חשוון תש"ב כדי לעזור בהקמת ישיבת תומכי תמימים במונטריאול. במכתב מבקשו הרבי הריי"צ להתעניין במצבם של העצורים היהודים במחנות, ואם אפשר שגם יוכלו ללמוד עמם במחנה המעצר.

לאחר חצי שנה, בסביבות חג הפסח תש"ב, שוחררו חלק מן הבחורים היהודיים והצטרפו לשיבת תומכי תמימים במונטריאול. הבחורים התקבלו בשמחה רבה ע"י התמימים השלוחים שלמדו במקום ולכבוד שחרורם אף שלח להם הרבי הרי"צ מכתב מיוחד בו הוא מברכם בברכת מזל טוב כפולה על שחרורם ועל הכנסם ללמוד בשיבת תומכי תמימים.

ר' אהרן למד מספר שנים בישיבה ולאחר מכן נישא לרעייתו זיסל. הזוג התגורר מספר שנים במונטריאול ולאחר מכן עבר לגור בקראון הייטס.

ר' אהרן אהב מאוד את ליובאוויטש בכלל ואת הרבי הרי"צ ואת הרבי שליט"א בפרט. רעייתו התבטאה: "לליובאוויטש היתה אהבה אלינו, ואנו אוהבים אותה". ר' אהרן תמיד חיפש רעיונות כיצד לעזור או לשמח את הרבי. באחת השנים, הביא ר' אהרן לרבי מגורה מזהב טהור. הוא כתב לרבי, כי הוא יודע שהרבי לא ישתמש בזה, אך מלך צריך שיהיה לו דבר כזה. לאחר זמן קנה ר' אהרן גביע מזהב עם תחתית מזהב טהור שערכם הכולל נאמד בכ- \$7,000 (בימים ההם!) ונתנו לרבי. כמה מאנ"ש חפצו להשתתף איתו בנתינת המתנה, אך ר' אהרן סירב. באחת השנים הציע ר' אהרן לרבי ב'יחידות' לעשות מגבית מסוימת, והרבי קיבל את הצעתו והכריז על המגבית בהתוועדות שלאחר מכן.

הרבי מצידו החזיר לר' אהרן אהבה רבה. דוגמא לכך ניתן היה לראות באחת התקופות בהן נפל ר' אהרן למשכב. כמעט מידי יום התקשרו מהמוכרות לביתו של ר' אהרן כדי לשאול בשם הרבי לשלומו. בנוסף לכך שלח הרבי את רופאו כדי לבדוק את ר' אהרן.

בתחילת שנות הכפ"ם החלה בריחה של תושבים יהודיים מקראון הייטס. עד אז היתה קראון הייטס המרכז היהודי החרדי בניו-יורק, אך מאימת הכושים שהחלו לקנות עוד ועוד בתים ברחבי השכונה, עקרו משפחות יהודיות רבות לשכונות הסמוכות: וויליאמסבורג, בורו פארק, ופלאטבוש. הרבי דיבר ועודד את היהודים להישאר בקראון הייטס, אך למרות זאת נמשכה העזיבה ההמונית מקראון הייטס.

ר' אהרן הביט בעיניים כלות בעוזבים שרבו מיום ליום. הוא הבין כי בכדי שקראון הייטס תישאר מרכז לחסידות חב"ד גם בעוד שנים, וכדי שיהודים יוכלו להסתובב בה בחופשיות, חייבים לעשות מעשה שיגרום להרחיב ולבסס את השליטה היהודית סביב 770. הבסיס ייתן כוח ליהודים להישאר בשכונה, דבר שיגרום להם לנוע בחופשיות ובביטחון בשכונה בכללותה. הוא ראה בעיני רוחו את קראון הייטס גדלה והולכת, כך שהיה ברור לו כי חייבים להרחיב את 770 כדי לתת מענה לעדת החסידים הגדלה והולכת.

באותו הזמן היו הבניינים 784 ו-788 שברחוב איסטערן פארקווי, בנייני מגורים רגילים לחלוטין, בהם גרו יהודים, ולהבדיל, כושים בערבוביה.

באחד הימים נכנס ר' אהרן ליחידות והעלה את הצעתו להרחיב את 770 עד לרחוב קינגסטון. הרבי שאל: "אתה בטוח שנצטרך כזה בית הכנסת גדול?!" ר' אהרן ענה לרבי בביטחון רב: "יצטרך עוד גדול מזה..."

נראה שבהמשך לכך קנה ר' אהרן בחורף תשכ"ה את הבניינים 784 ו-788 שברחוב איסטערן פארקווי. המימון לקניה הגיע ישירות מהרבי. הרבי לא רצה שיהיו שותפים נוספים בקניית הבתים, כיוון שלא רצה עוד 'בעלי בתים' על 770. הרבי הסכים לקבל השתתפות בתשלומים רק מאדם אחד בלבד - מר' אהרן קליין...

מכל מקום, ר' אהרן קנה את הבניינים על שמו הפרטי ולא על שם 'ועד הבניין' שעסק בהרחבת 770. הסיבה לכך אינה ברורה, וישנן כמה גרסאות: האחת אומרת כי הבנק לא היה מוכן להלוות סכום כה גדול לבית כנסת שאין לו את הערבויות המתאימות להלוואה בסדר גדול כזה. ר' אהרן שניהל מספר ארגונים כמו 'כולל חב"ד' באמריקה, היה מן הסתם מוכר יותר בחוגי הבנקים ולכן קנה את הבניינים על שמו. גרסא אחרת אומרת כי היתה זו הוראה של הרבי, כיוון שהרבי לא רצה שעבירות על החוק - הנעשות כמעט בכל בניה - תרשמה על שם חב"ד. בין כה וכה קנה ר' אהרן את הבניינים על שמו, ואחר-כך מכרם למל"ח.

ר' אהרן, שכעת הוטלה עליו המשימה הכבדה, החל לעבוד במרץ רב להשגת המטרה מהר ככל האפשר. ר' אהרן מטבעו היה אדם מסודר ומדויק, הוא לא סבל איחורים ואי דיוקים גם בפרטים הקטנים ביותר. כשלקח על עצמו משימה כלשהי - עמל לסיים אותה עד אחרון הפרטים שבה.

מרגע שהחלה העבודה שקע בה ר' אהרן לגמרי, עד שאפילו אשתו התלוננה פעם לפני הרבי כי מאז התחלת הבניה היא אינה רואה כמעט את בעלה בבית. פעם פגש הרבי את ר' אהרן באתר הבניה ואמר לו: "כשאני מגיע מביתי אני רואה אותך כאן, כשאני חוזר חזרה לביתי אני רואה אותך שוב. מתי אם כן אתה ישן ואוכל?!"...

לאחר שר' אהרן קנה את הבניינים בתחילת תשכ"ה, החל להתארגן לקראת שיפוצם ובניינם באופן המתאים. הבעיה הראשונה והגדולה בה נתקל ר' אהרן, היתה דיירי הבניין! כזכור, היו אלו בנייני מגורים, וכדי להתחיל לשפץ היה צורך שהדיירים יפנו את דירותיהם ויעברו למקום אחר. החוק להגנת הדייר בארה"ב נוקשה מאוד, וקשה להוציא דייר מדירתו ללא רצונו. אי לכך היה על ר' אהרן לעשות עבודה מאומצת וממושכת כדי לשכנע את הדיירים לצאת. היו כאלו שאכן יצאו מייד, היו כאלו שייצאו לאחר שכנוע בחשיבות הענין או לאחר קבלת תגמול מתאים, והיו כאלו שלא רצו

לצאת בשום אופן! טוב היה להם לגור על שפת השדרה שטופת השמש, וטלטלה למקום אחר אינה נראית להם כלל.

ר' אהרן המתין למשפחות אלו בסבלנות ראויה לציון עד הרגע האחרון, אך משהגיע הרגע, לא היסס ר' אהרן ופעל בדרכים מקוריות כדי למלא את המשימה ולהרחיב את 770 כרצונו של הרבי. באחד מן המקרים זכה ר' אהרן למופת גלוי מהרבי:

היה זה בסוף שנת תשכ"ז, לאחר כמעט שנתיים מורטי עצבים בהם עשה ר' אהרן ימים כלילות כדי לשכנע את הדיירים לפנות את דירותיהם. ר' אהרן לא חסך כל מאמץ וכסף, ולבסוף נחל הצלחה, ורוב דיירי הבניין התפנו מדירותיהם, וכבר החלו להכשיר את קומתו התחתונה של הבניין (כיום זהו הגובה של עזרת הנשים).

'רוב דיירי הבניין' אמרנו, כיוון שלא כולם התפנו. אחד הדיירים - שחור - התעקש להישאר בדירתו בקומה הראשונה, ובכך עיכב את המשך הבניה כולה.

באחד הימים, בעת שהטרקטור שעבד בהכשרת המקום עמד בקרבה לדירת הכושי, כיוון אותו ר' אהרן בתהליך ההריסה אט אט לעבר קיר הדירה. עוד קצת ועוד קצת, עד שכפו של הטרקטור התנגשה בעוצמה בקיר ביתו של הכושי ומוטטה אותו. הכושי - שהטעם להישאר בדירה הפרוצה פג ממנו - אסף את מיטלטליו ועוד באותו יום עבר לדירה אחרת...

לאחר מספר ימים קיבל ר' אהרן מכתב הזמנה לבית המשפט. הכושי תבע אותו לדין. ר' אהרן ידע כי בדרך הטבע אין שום דרך להתחמק מן התביעה, כיון שהפר בצורה בוטה את החוק להגנת הדייר' ועלול להיענש על כך בכל חומר הדין. בכל זאת החליט ר' אהרן לא לספר על כך לרבי כדי שלא לגרום לו צער ועגמת נפש.

אך מהרבי לא ניתן להתחמק, ובאחד הימים כשחזר הרבי מביתו ופגש את ר' אהרן בסמוך לאתר הבניה, אמר לו הרבי כי הוא מבחין בפניו שמשוהו אינו כשורה, וביקשו שיספר במה הענין. ר' אהרן סיפר לרבי על המקרה וסיים כי בדרך הטבע לא נראית שום דרך לצאת מן הענין בשלום. אמר לו הרבי (תוכן הדברים): "גש למשפט. אל תחפש ייצוג של עורך דין וכדומה, אלא אתה תייצג את עצמך. תודה בכל האשמות שייחסו לך, אך לסיום תבקש מן השופט בקשה אחת: כיוון שאתה יהודי, ועוד זמן קצר מגיע חודש החגים היהודי, מבקש אתה לדחות את ביצוע גזר הדין עד לאחר שיעבור חודש תשרי".

היתה זו הוראה סתומה ותמוהה, אך אחר דברי הרבי אין להרהר, ור' אהרן ניגש למשפט כשהוא ממלא בדייקנות אחר הוראות הרבי. הוא ייצג את עצמו במשפט ולפני מתן פסק הדין הציג את בקשתו לפני השופט. השופט האזין לדבריו בכובד ראש ולאחר מכן אישר את הבקשה, ודחה לא רק את ביצוע גזר הדין אלא גם את מתן פסק

הדין.

בפועל, נדחה מתן הפסק מיום ליום עד היום הזה!...

תשכ"ז - הרחבה כנגד כל הסיכויים

לאחר שכל הדיירים פונו, ולאחר שיישרו את כל הקומה הראשונה של בניין 784 הקרוב יותר ל-770, החל ר' אהרן לחפש קבלנים שייקחו על עצמם את מלאכת הרחבת בית המדרש. בינתיים תוכנן להרחיב רק מתחת לבניין הקרוב ל-770, בעוד שבבניין 788 שוכנו בינתיים בחורים מהישיבה וכן משפחות שונות מאנ"ש.

ביום כ"ו באב תשכ"ז כתב ר' אהרן לרבי דו"ח על הנעשה בשטח:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

..מצו"ב עוד ח"י [= דולר, הכותב] לזכות הרחבת הבית המדרש ב-770, שבאיזה אופן שתהיה יוגמר הענין עד ראש השנה הבא עלינו. היות שכמו שהוא כעת דחוק מאוד הבית מדרש בגשמיות און אנ"ש שיחיו זיינען ווערט צו האבן א הרחבה'דיקן בית המדרש.

מכל העסימייטס [= הערכות] שקיבלתי לעת עתה יש רק אחד שמעונין בהבניה כל כך, שאם יחתמו עמו קאנטראקט [= חוזה] בימים אלה, מוכן הוא לגשת להעבודה בפועל בשבוע הבע"ל, ויעבוד כל הזמן תחת השגחת ארקיטעקט, ומוכן לחתום אגרימענט [= הסדר] שיערוך עו"ד שלנו, ומקבל עליו כל המיני אחריות.

ביום א' הבע"ל [= כ"ח אב] יהיו כאן עוד שני קאנטראקטארס [= קבלנים] שיתנו עסטימייטס [= הערכות].

תשובת כ"ק האדמו"ר שליט"א ניתנה בגוף המכתב: "קבלות [= על שני סכומים של ח"י, אחד עבור הבניה ואחד עבור ענין נוסף - הכותב]. אזכיר עה"צ להצלחת ההנ"ל".

שלשה ימים לאחר מכן, בראש חודש אלול תשכ"ז, כתב ר' אהרן לרבי דו"ח נוסף ממנו אפשר ללמוד על התקדמות העניינים:

כ"ק אדמו"ר שליט"א.

..ביום א' היו כאן עוד ב' קאנטראקטארס [= קבלנים], בנוגע להרחבת הבית מדרש. א' אמר שישהה הבניה ג' חדשים, והשני אמר שישהה עד שמונה שבועות. לא יוכלו להתחיל עד אחרי ראש השנה, והמחירים הם מ-70 עד 80 אלפים.

הקאנטראקטאר היחידי שמבטיח להתחיל מיד בהבניה וגם מבטיח שיוכלו להתפלל

בו גם בראש השנה, וגם מעונין הוא לעשות המלאכה, ומקבל עליו קנסות אם לא ימלא הבטחותיו - אומר שאם רוצים שיהיה מוכן לראש השנה צריכים להחליט בזה היום או מחר. (הנ"ל נכרי. איטליענער [= איטלקי]). המחיר לפי דבריו יהיה לערך 65 אלפים, כולל סופערווישאן [= השגחה] של מהנדס.

אהרן משה בן פערל קליין.

על מכתב זה ענה הרבי בגוף המכתב: על הנכתב שהקבלן מוכן לקבל על עצמו את הבניה העיר הרבי: "באם יש לו שם טוב בענינו, וגם המהנדס כן - יתענינו בהצעתו".

על מה שכתב שהקבלן מקבל עליו קנסות אם לא ימלא התחייבויותיו כותב הרבי: "בטח באופן רשמי".

על הערה בדבר מוצאו של הקבלן (איטלקי): "בטח יודע שאין לעבוד בשבת וכו'". קשה לדעת בדיוק, אך נראה שלבסוף אכן סוכם עם הקבלן הזה על הבניה כהסכמת הרבי.

הבניה החלה בימים הראשונים של חודש אלול תשכ"ז והקבלן עבד במהירות עצומה על מנת לעשות את הכמעט בלתי אפשרי - לסיים את הבניה תוך חודש ולהכין את בית הכנסת המורחב כבר לתפילות ראש השנה. לשם השוואה רק נאמר, כי שיפוץ דירה משפחתית רגילה אורכת מספר חודשים, כך שהשטח גדול כל כך בתנאי בניה קצת מסובכים - עבודה במרתף של בניין קיים - היה זה כמעט דמיוני להגיע להספק הנדרש...

כדי להבין מה בדיוק קרה במהלך הבניה, חשוב לתאר קודם לכן את פני 770 לפני ההרחבה:

זה נראה כך: ה'שאלאש' מתואר לעיל בגוף הכתבה. בין ה'שאלאש' לבניין מספר 784 ישנו שביל בגובה המדרכה (4). השביל קיים מעל הקיר שתוחם את ה'שאלאש' (2). ה'שאלאש' עצמו הוא למטה מגובה המדרכה. בהמשך ישנם שני הבניינים 784 ו-788 שמחוברים ביניהם עד גובה המדרכה, ומשם כלפי למעלה הם נפרדים לשניים. בצד בניין 887 הפונה לרחוב קינגסטון, היו בנאות חנויות שפניהן אל הרחוב.

מי שרוצה לראות בעיניו את תהליך ההרחבות מתוך 770 עצמו, יכול לאתר זאת לפי העמודים שב'זאל' הגדול. ב-770 ישנם שלשה עמודים מרובים מקבילים - לאורך. אלה הם העמודים הגדולים והעבים ביותר בין העמודים של 770. העמוד הראשון נמצא בחלק האחורי של 770 והוא מסמל את סוף שטח ה'שאלאש' ותחילת בניין 784. שני העמודים הבאים נמצאים בקדמת 770. העמוד השני (ממערב) הוא סוף בניין 784. הרווח בין העמוד הזה לעמוד הבא, הוא הרווח שבין הבניינים שהיה קיים אז. מהעמוד

הבחורים שוברים את הקיר

השלישי והלאה זהו בניין
788.

בשלב הראשון בכניה, היה נדרש לחפור מהקומה הראשונה של שני הבניינים עד תחתית המרתף שלהם כדי ליצור חלל עם תקרה גבוהה. השלב השני היה לשבור את הקירות המפרידים בין השאלֵאש לבניין 784, ולאחר מכן להכשיר את מרתף 784 לאולם תפילה.

החברה שהתחילה לעבוד באלול תשכ"ז, החלה להכשיר את בניין 784. אנ"ש מאותה תקופה זוכרים את התפילות שהתקיימו ב'שאלֵאש' כשבמזרח ניצבים מחסומים לחסום את המעבר אל מקום הבניה. העבודה התקדמה ביציולות ובמהירות ונראה היה כי אכן המקום יהיה מוכן לראש השנה.

אלא שאז החלו הבעיות... כשבאו הפועלים לשבור את הקיר התוחם את השאלֵאש, גילו לפנייהם קיר ענק בעובי שלוש רגל עשוי מבטון מזוין וברזל (2). אורכו של הקיר היה כרוחב כל השאלֵאש - 20 מטר! מובן ששבירת קיר כזה דרש עבודה ממושכת, וכך סיום הבניין התעכב שוב ושוב.

ראש השנה כבר עבר, והחסידים לא זכו להתפלל את תפילות ראש השנה עם הרבי ב'זאל' החדש. גם הסוף לא נראה באופק. התעכבות הבניה מרטה את עצביהם של תושבי השכונה ושל הבחורים בפרט, שציפו בכיליון עיניים לרגע בו יוכלו להתפלל בבית כנסת גדול ומרווח כרצונו של הרבי.

שבירת הקיר הענק הסתיימה סוף סוף יום אחד לפני ערב יום טוב הראשון של חג הסוכות תשכ"ז. העוקבים אחר הבניה נשמו לרווחה. לפחות בחג הראשון של סוכות יהיה בית הכנסת החדש מוכן. אך כאן נכונה להם אכזבה נוספת: לפתע הפועלים גילו, כי הקיר של 784 (3) אינו קיר סתם, אלא גם הוא עבה וחזק ובחלקו הגדול יצוק מברזל. קיר זה שימש כיסוד לצידו המערבי של בניין 784. היה ברור שכדי לשבור קיר כזה, יש צורך בהדרכת מהנדס. אומנם לא היה זה קיר אימנתי כל כך כפי שהיה הקיר הקודם, אך בכל זאת הוא לא היה דבר של מה בכך. מנהל העבודה (שהיה יהודי דתי) הבהיר כי באותו יום לא יוכלו לסיים את שבירת הקיר, ויוכלו לעשות זאת רק בהודמנות אחרת. בכל זאת הפועלים החלו לשבור קצת מן הקיר (בערך רוחב שתי דלתות ואת חלקו

העליון), אספו את כלי עבודתם ועזבו את השטח.

אנ"ש והתמימים שהתעניינו בנעשה ושמעו את דברי המנהל עבודה, הבינו את חומרת המצב. החשבון היה פשוט: מחר ערב החג, יוכלו הפועלים לעבוד רק מעט, ומובן שלא יספיקו לסיים את שבירת הקיר, בחול המועד אין עובדים. יוצא אפוא שעד אחרי שמחת תורה לא תתחדש עבודת הבניה. כלומר, איבוד של כל חודש החגים! התמימים הסתובבו באתר הבניה אכולי אכזבה וכאובים, כשהם שולחים מבטים עוינים אל הקיר הענק שחסם בפניהם את השמחה הגדולה בבית הכנסת החדש.

לפתע העלה אחד הבחורים רעיון: "מדוע לא נשבור בעצמנו את הקיר?"

חבריו הסתכלו עליו כעל אדם לא שפוי. "אנחנו?! ללא כלים ומכשירים וללא הדרכה מקצועית נעשה תוך שעות את מה שהפועלים מבטיחים לעשות במספר ימים?" הבחור לא הרפה, הוא נטל בידו צינור ענק שאמור היה לשמש כצנרת חימום לבניין. צינור זה היה אמור לעמוד מן קומת המרתף ועד לקומה הרביעית של הבניין, ובשל כך הוא היה ארוך וכבד מאד. נדרשו מספר בחורים להרימו. התעוזה שבתה את לבם של הבחורים, והם עלו על בימת הקריאה (בתוך השאָלֶאֶשׁ 3), והלמו עם הצינור בעוצמה רבה על הקיר במקום שהפועלים כבר החלו בשבירתו. הקיר זע מעט ומספר אבנים נפלו לארץ...

הבחורים שעקבו במתח רב אחר תוצאות ה'פעולה', הריעו בשמחה והתלהבות. תוך שניות הפכו הבחורים לחברה קבלנית. אלה מכים בקיר שוב ושוב (בבחינת "על הסלע הך הך"), ואלה מעמיסים את האבנים שנפלו ומעמיסים אותן על מריצות שהיו בשטח, ואחרים מרוקנים את תכולת המריצות בחוץ. העבודה התקדמה בקצב מסחרר, וההתלהבות רק גברה מכל אבן שנפלה לארץ. העבודה נמשכה כל הלילה, והיו מספר בחורים שנפצעו קלות במהלך העבודה, אבל אף אחד לא שת לבו לקטנות מעין אלו בזמן כה גדול, והכל המשיכו בעבודה מתוך מרץ והתלהבות רבתי.

אט אט התגמד הקיר העצום, וכקצב ההתגמדות כן גבר קצב הלמות הלב. לפנות בוקר התבוננו הבחורים בעייפות וקהות חושים במעשה ידיהם. בניין 784 וה'שאָלֶאֶשׁ' הפכו לבניין אחד. את תפילת החג היום בלילה יתפללו עם כ"ק אדמו"ר שליט"א בבית הכנסת החדש והמרווח! הבחורים כלל לא שמו לב לכך שהשאירו את כל בניין 784 תולה באוויר!... (כזכור, התכוננו להוריד את הקיר רק לאחר ייעוץ הנדסי). גם לא היה אכפת להם שרצפות שני הבניינים אינן שוות בגובהן, ושכל בית המדרש מלוכלך ומכוסה באבק בניה - העיקר שיש לנו בית כנסת. מיד הזדרזו להעביר את הבימה של הרבי ואת ארון הקודש למזרח החדש. רק אז הסתלקו מן השטח כדי לחטוף תנומה קצרה בטרם התקדש החג.

כך בעצם הסתיימה ההרחבה השניה של 770.

כשהגיעו הפועלים למחרת בערב החג, לא האמינו למראה עיניהם. הקיר הגדול מאתמול, לא היה! פשוט לא נמצא! לא נותר עוד הרבה מה לעשות. הם הניחו כבש שיגשר בין רצפות השאל'אש ו-784, וניקו את המקום משיירי הבניה.

עם התקדש החג המתינו אנ"ש בהתרגשות לכניסת הוד כ"ק אדמו"ר שליט"א. היתה זו הפעם הראשונה בה יבקר הרבי בבית הכנסת החדש.

מספר דקות לפני תפילת מנחה הושלך הס בקהל, והרבי ירד מחדרו הק' ונכנס לזאל הגדול. הרבי התקדם במהירות לעבר מקומו החדש כשהוא מביט כל העת לצדדים, ועל פניו הק' נראית שמחה גדולה. אנ"ש מספרים כי הרבי "הלך והלך והלך" עד שהגיע למקומו. טרם התרגלו לגודל החדש של ה'זאל'. התחושה היתה שהרבי הולך הרבה עד שהגיע למקומו.

בשמחת תורה של אותה שנה, היה עדיין אבק הבניה מפוזר בכל הבניין, ועקב כך יצאו כל המשתתפים מההקפות כשמכנסיהם לבנים...

אחד התמימים מספר כי בדירות של בניין 788 הצמודות לבניין 784, אפשר היה לשמוע בבידור את קולו הק' של הרבי מעבר לקיר.

אך יחד עם השמחה הגדולה, הרבי ראה גם את הסכנה הגדולה בכך שנטלו חלק עיקרי ויסודי מן הבניין מבלי להכין יסודות תומכים חלופיים. אנ"ש מספרים כי למחרת בבוקר בעת ההתוועדות, ישב הרבי במקומו הקבוע שהיה קרוב לנקודת התפר בין שני הבניינים, ובמהלך ההתוועדות הרבי הביט תכופות לעבר נקודת התפר - שם היה אפשר לראות במוחש כי הבניין מט ליפול. פניו הקדושות של הרבי היו מאוימות מאוד.

מיד למחרת החג הכניסו קורות ברזל עבות שהחזיקו את הבניין לבל ימוט.

לאחר החג קנה ר' יעקב ליפסקר עצים והרכיב ארבעים ספסלי עץ חדשים אותם תרם ל-770. זמן קצר לאחר סיום הבניה החליט ר' יענקל' ליפסקר לבנות ארון קודש חדש לבית הכנסת של הרבי. הוא שאל את הרבי האם אפשר לבנות את הארון בתוך הקיר, והרבי השיב בשלילה.

ר' יענקל' הביא פועל שחור שבנה את מסגרת העץ של הארון, ואילו את שאר החלקים האומנותיים שנעשו בעבודת יד, עשה ר' יענקל' בעצמו בסיועו של בנו ר' זלמן, כיום גבאי בית הכנסת. כך נבנה ארון הקודש של 770 עשוי לתפארה מעשה אומן של עבודת יד, והוא מפאיר את כותל המזרח עד עצם היום הזה.

בכל משך זמן הבניה וההרחבה היה ר' אהרן קליין צמוד למקום, כשהוא טורח ועמל

בעבודת הבנייה וההרחבה בכל לבו, נפשו וגופו, כמעט מבלי לחזור לביתו.

אין ספק, כי מסירות נפשו של ר' אהרן עמדה לו ולכל קהל החסידים להרחיב את 770 - בית רבינו שבבבל - בית משיח - באופן שיהיה "לתהילה לשם ולתפארת" - כלשונו של הרבי במכתבו אליו, לנחת רוחו של הרבי.

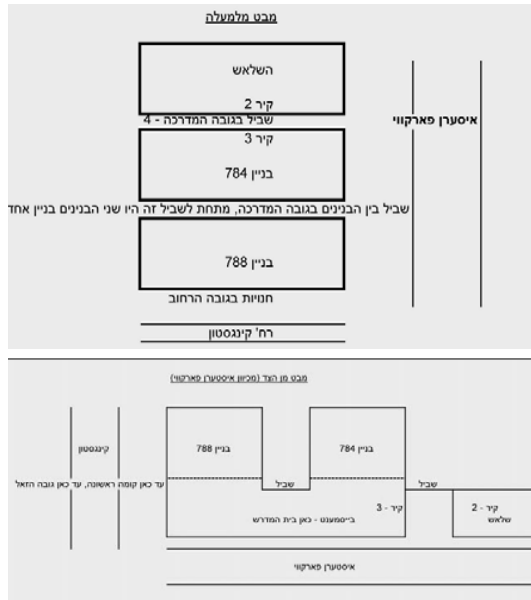
הרחבה שלישית ומקסימלית

במשך השנים שלאחר תשכ"ח, המשך הרבי לתבוע מר' אהרן את המשך ההרחבה הלאה, גם אל מתחת לבניין 788. עדות לכך ניתן למצוא במכתב שכתב ר' אהרן לרבי ביום כ"ב באייר תשכ"ח, שם הוא מדווח לרבי על פעילות ה'תפילין טראק' (טנק המבצעים בגרסתו הראשונה) שלו. תשובתו של הרבי בגוף המכתב היתה: "ת"ח על הבשו"ט, כן יבש"ט סו"ס גם בעניני הרחבת ביהכנס" ובנינו" [= תשואות חן על הבשורות טובות, כן יבשר טוב סוף סוף גם בעניני הרחבת בית הכנסת ובנינו].

בפועל התעכבה עבודת ההרחבה עד תקופת סוף תשל"ג. ייתכן שעיקב ההרחבה נבע מחוסר אמצעים כספיים.

כרגיל, את הבניה החלו ברגע האחרון, וגם הפעם תכננו לסיים הכל עד ראש השנה. הפעם, לא נשכר קבלן מקצועי שינהל את העבודה, אלא הגבאים עצמם ניהלו וניצחו על העבודה. מי שפיקח אישית על עבודת הבנייה מטעם ועד הבניין, היה ר' זלמן שי' ליפסקר. מנהל העבודה בשטח היה גוי גבוה שעבד רק ביד אחת, אך - כביטוי הסיפורים - "עבד כמו שני גוים". בבניה זו התערב ר' אהרן פחות מבבניה הקודמת.

העבודות התקדמו בקצב ובמהירות. תרומה משמעותית לזירוז העבודה נתנו הגבאים, כאשר כמה מבניהם נהגו להשלים מדי לילה את עבודת הפועלים מאותו יום. הבולטים מביניהם היו הרה"ח ר' זלמן בלסופסקי, בנו ר' יהודה בלסופסקי, ר' זלמן

שרטוט של 770 לפני ההרחבה. מבט מלמעלה ומהצד

ליפסקר ואחיו ר' יוסף יצחק.

במהלך ההרחבה היו צריכים לחפור במקום החנויות שהיו פתוחות לקינגסטון בגובה הרחוב. כדי להחזיק שם את התקרה במהלך הבניה שמו כמה עמודי תמיכה על מנת להחזיק את הבניין שממעל. לקראת סיום הבניה הוחלט להוריד את העמודים כדי שלא יפריעו להתפשטות הקול ב-770. המהנדס שליווה את העבודות נתן את ההדרכה המתאימה וכבר התכוננו להתחיל בהורדה של העמודים.

משום מה, חשש מכך אחד מחברי 'ועד הבניין', והוא התייעץ עם מהנדס אחר ושאלו אם אין סכנה בהורדת העמודים. תשובת המהנדס היתה כי "בכל דבר יש סכנה", אותו חבר ועד נכנס לרבי וסיפר את הענין תוך שהוא מביע את חששו שכל בניין 788 יקרוס תחתיו. תשובת הרבי היתה שאם יש בזה סכנה שלא יורידו את העמודים.

תקופה לאחר מכן - עדיין באמצע הבניה - עבד אחד הטרקטורים הקטנים בתוך שטח 770. תוך כדי עבודתו התנגש הטרקטור בעוצמה באחד העמודים, והעמוד ניתק ממקומו ונשאר תלוי באוויר.

אותו חבר ועד שנכח במקום, נבהל מאד מחשש שכל הבניין עומד להתמוטט. לאחר שעברו מספר דקות ושום דבר לא קרה, הבין כי היתה זו טעות מצדו למנוע את הסרת שאר העמודים. כך הוחמצה הזדמנות פז לשוות ל-770 מראה טוב יותר.

אולם כל דבר שנעשה, הוא בהשגחה פרטית, ועל עמודים אלו תלו עצמם במשך השנים הרבה חסידים ובחורים ששיפרו עמדות צפייה בעת מעמדים שונים, כמו תקיעת שופר, הקפות וכדומה. על עמודים אלו גם נתלו מצלמות וידאו שתעדו את הנעשה ב-770...

בלילה לפני ערב ראש השנה תשל"ד היה כמעט כל הבניין מוכן, מלבד הקיר המזרחי שהיה עשוי מלבנים לא צבועות, והוא היה זקוק לציפוי וגימור. את הלבנים הללו תרם גביר שגם הביא כנראה בעל מלאכה שידביק את האבנים. באותן השנים אבנים אלו היו יקרות מאד, וברבות השנים הפכו לבנים אלו לאחד מסמליו של 770.

מעל קיר הלבנים שבכותל המזרח, עשו שיפוע מיוחד, בעצת אדריכל, כדי שקולו של החזן "יירק" אחורה לעבר המתפללים שייטיבו לשמוע.

באותו לילה אחרון של השנה, עבדו כמה גבאים לסיים את הבניה עד אור הבוקר.

באותו ערב ראש השנה קרה דבר מוזר: הרבי יצא לסליחות באמצע הלילה ללא הודעה מוקדמת לציבור. הסליחות התקיימו בזאל הקטן למעלה.

בערב ראש השנה תשל"ד, עמד ה'זאל' הגדול כשהוא מורחב עד ליכולת המקסימלית שלו. הרצפה אמנם היתה עקומה וכל 770 עמד במדרון ועד שיישרו זאת לאחר כמה

שנים). גם הפנאלים עדיין לא הודבקו, ועזרת הנשים בצד איסטערן פארקווי היתה רק משטח בטון - אך הבניה בכללותה הושלמה.

לאחר החגים חודשו העבודות והפועלים עסקו בגימור הבית. ר' זלמן ליפסקר הדביק טפטים חדשים על גבי הקירות כדי להשוות את צבעם ככל הבניין. כמה חסידים סיימו את שיפוץ עזרת הנשים, וגם בנו מדרגות לקומה השניה מעזרת הנשים.

ההרחבה השלישית לא כללה את השטח שמתחת לעזרת נשים באיסטערן פארקווי. כמה שנים לאחר מכן, עשו בקצה המזרחי חדר למעילים ולתאי אכסון, שהפך אחר כך לכמעין 'חדר שניה עד לשלב בו שיפצו את השירותים למטה - או התפנה חדר החשמל שהיה במקום ופתחו את כל השטח מתחת לעזרת נשים.

”כסעודת שלמה בשעתה”

אחת הבניות החשובות ב-770 היא חדר ה'לשכה' ועליה ראוי להרחיב מעט את הדיבור:

מי מאתנו לא נהנה אי פעם מה'פארבייסן' של "ועד סעודת שלמה", או מכוס קפה ממותקת שיצאה מהמכונה (אפשר להזין מעט סוכר ואפשר גם הרבה) שלא לדבר על צלחת טשולנט מהבילה שעה קלה לפני ההתוועדות עם הרבי?!

מאות אלפי איש נהנו עד היום משירותו הנאמן והמסור של "ועד סעודת שלמה" ב-770, אם במאכל ומשתה, ואפילו במעט 'פארבייסן'. ובכלל, קשה לדמיין כיום את 770 מבלי שירותה הנאמן והמסור של "לשכת עושי חביתין" כפי שרבים כינוה בחיבה על שם ה'לשכה' שהיתה בבית המקדש...

'הלשכה' - כפי שמכנים אותה בפשטות המוני החסידים הבאים ל-770 - נמצאת מתחת לעזרת הנשים של איסטערן פארקווי, והיא ללא ספק אחד הנדבכים החשובים של 770.

סיר הטשולנט הראשון של "ועד סעודת שלמה", בושל השבוע לפני תשע עשרה שנים. מאז חלפו י"ט שנים של חסד, של נתינה, של עזרה והשבת נפשם של רבבות רבות של חסידים.

את סיפור הקמתה המלא של 'הלשכה', שמעתי מפי מקים הלשכה, הרב יהודה בלסופסקי שאף שימש כגבאי במשך כמה שנים ב-770:

לפני שנים לא היו ב-770 כל האמצעים לרווחת באי המקום. מלבד מספר ברזי מים, לא היה כלום. באחת ההתוועדויות הרבי אף דיבר על כך בחריפות, ובין הדברים אמר שאפילו מי שרוצה לשתות רק מים - אין לו כוס והוא נאלץ לשתותם מספל...

בעקבות זאת, כדי לתקן את העניין, קנו הגבאים מכונה קטנה של תה שאפשר היה לקבל ממנה תה החל מהשעה תשע בבוקר. מובן שאין הקומץ משביע את הארי, ובפרט בימי תשרי שהמו באלפי חסידים שנתקבצו מכל רחבי העולם.

במוצאי שבת כ"ף מנחם אב תשמ"ו קרה אסון בשכונה: ב-770 הסתובב אז יהודי צרפתי, ערירי ללא משפחה. הוא היה אדם מופנם ושקט; עבד במקומות שונים, ובזמנו הנותר הסתובב ב-770. באותו מוצאי שבת הוא נראה ב-770 בשעה שתיים בלילה. שעה לאחר מכן, בשלוש לפנות בוקר, נמצאה גופתו ברחוב אולבני פינת מונטגומרי.

התברר כי מישהו רצח אותו! עד היום לא יודעים מי עשה זאת ועל רקע מה.

באותה תקופה, היה קיים בשכונה ארגון בשם "מימוש". ארגון זה שם לו למטרה להביא את הוראות הרבי לידי מעשה. לשם כך היה הארגון עורך התוועדויות אחת לכמה שבתות, במהלכן היו מדברים על הנושאים שהעלה הרבי בהתוועדויות האחרונות, ומטכסים עצה כיצד להוריד את הדברים לפועל.

במוצאי שבת שלאחר האסון הזה, ארגן "מימוש" את אחת מהתוועדויות הרגילות. בין השאר ביקשו מהמרא דאתרא, הרה"ג יהודה קלמן מארלאו ע"ה, לשאת דברים.

כיוון שזכר האסון היה עדיין טרי וכואב, זה היה הנושא המרכזי בדבריו של הרב. הוא הזכיר את הכתוב באותה פרשה על הרוג שנמצא בדרך ולא ידוע מי רצחו, ועל כך אומר רש"י "ידינו לא שפכו את הדם הזה - לא הנחנוהו בלא לוויה". הרב מארלאו אמר, שכדי לעשות תיקון לעניין הזה, כדאי שיתחילו לחלק בכל שבת אוכל ב-770 - "הייסע בעבלאך", כפי שכינה זאת.

לאחר שהמרא דאתרא סיים את דבריו, ביקש המנחה מכל מי שביכולתו לקחת את הענין על עצמו, שייגש אליו.

לקראת סיום ההתוועדות ניגש ר' יהודה בלסופסקי אל המנחה ואמר לו כי אם מישהו ייקח זאת על עצמו, הוא מוכן לסייע בכך. כשר' יהודה עמד לצאת מ-770 הוא עוד הספיק לשמוע את הכרות הגבאי כי מי שמעונין לעזור בעניין, יפנה לר' יהודה בלסופסקי...

אם לא די בכך, הרי כשהגיע למחרת ל-770, גילה כי זריזים ממנו כבר קבעו עבורו את העובדות, ומישהו תלה מודעה שר' יהודה מארגן גוף שיחלק אוכל. אותו אלמוני אף בחר את השם "ועד סעודת שלמה" על שמו של הקדוש הנרצח...

כך אולץ ר' יהודה לקחת על עצמו את ניהול הלשכה, וזמן קצר לאחר מכן כתב על כך לרבי.

סיר הטשולנט הראשון הוכן לקראת שבת פרשת כי תצא תשמ"ו. כהכנה ראשונה

ניגש ר' יהודה לחנות וקנה את הסיר הגדול ביותר שהיה ברשותם. ביום חמישי אחר הצהריים הכין טשולנט בביתו, ולקראת שבת העביר את הסיר ל-770, שם הניחו על פלטה ששמרה על חום הסיר עד שעת ההתוועדות של הרבי. בעת ההתוועדות חילק ר' יהודה מנות טשולנט

הדמית הבניין החדש

למתפללים. זו לא היתה כמות שהספיקה לכולם, אבל היה בזה רק כדי לקיים את הענין.

באותה שנה, הגיע זושא ווילמובסקי (הפרטיון) ל-770 כבר לשבת ח"י אלול. ר' זושא ור' יהודה היו בידידות, ולאחר השבת סיפר ר' זושא לר' יהודה כי כבר שנים רבות הוא מגיע ל-770, ובכל פעם הוא תופס מקום להתוועדות בשעה מוקדמת, ובשעת ההתוועדות הוא נהיה רעב וקשה לו להתרכז בדבריו של הרבי. "הפעם" מספר ר' זושא "קיבלתי ממישהו צלחת טשולנט לפני ההתוועדות, וזה ממש החיה אותי". ר' זושא לא ידע כי ר' יהודה הוא זה שהכין וחילק את הטשולנט.

דבריו של ר' זושא המריצו את ר' יהודה לפתח את הלשכה. הוא ניגש לאחד מאנ"ש שהבין בענינים אלו, וסיפר לו את הסיפור עם ר' זושא. הלה שלח את ר' יהודה לאיסט-סייד במנהטן בבקשו שיקנה שם סיר גדול והוא ישלם זאת מכיסו. ר' יהודה אכן קנה סיר גדול (שעלה קצת יותר ממה שהתורם חשב...) וכמה כלים נלווים, וכך יכול היה לספק כמות רצינית של אוכל מידי שבת.

במוצאי שמחת תורה תשמ"ז עבר ר' יהודה ב'כוס של ברכה'. הרבי מילא את כוסו ועשה תנועה בידו הקדושה. הוא הוסיף ונתן לר' יהודה בקבוק משקה ובירך 'שיהיה בהצלחה רבה'.

ר' יהודה לא הבין ועבר מלפני הקודש משתומם: מדוע נתן לו הרבי את בקבוק המשקה? מה אירע לאחרונה? רק לאחר מכן קלט כי זוהי בעצם תשובתו הק' של הרבי בנוגע למכתבו אודות 'ועד סעודת שלמה' שהקים.

בהמשך, קיבל ר' יהודה את האחריות גם על מכונת התה הקטנה, והוא החליפה במכונה גדולה וחדישה שעבדה תמיד בחלק המזרחי של 770 מתחת לעזרת נשים איסטערן פארקווי. כך הלכה 'הלשכה' והתפתחה ורבים נהנו ממנה.

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
במעמד הנחת אבן הפינה

עד לשנים האחרונות, אוחסנו כלי 'הלשכה' בכל מיני פינות ב-770 מבלי שיהיה לזה מקום מסודר. לאחר שבנו והרחיבו את הכניסה החדשה ל-770 - הרחיבו ופתחו גם מתחת לעזרת נשים איסטערן פארקווי - ואז שיכנו את 'הלשכה' בחדר מיוחד - שם הוא מקומה הנוכחי עד היום הזה.

בחודשים האחרונים הורחבה הנהלת 'הלשכה', ובימים אלה ממש, נערכים שיפוצים נרחבים ב'הלשכה', שכפי הנראה יסתיימו לקראת חודש תשרי.

ר' יהודה נהג להכניס לרבי דו"ח בכל פעם על פעילות הועד. באחת הפעמים הכניס ר' יהודה דו"ח לרבי, והרבי הוציא שטר של \$20 ומענה קודש: "וגדול הזכות".

בתשעה באב (נרחה) תנש"א דיבר הרבי שיחה לפני תפלת ערבית. בין הדברים הזכיר הרבי את הענין של 'סעודת שלמה בשעתה'. כרגיל בכל סיום צום, חילקה 'הלשכה' אוכל לקהל המתפללים. ר' יהודה ביקש מהגבאי הרב יהושע פינסון ע"ה שיכריז לאחר ערבית שכל הקהל מוזמן לשבור את הצום.

ר' יהושע עמד אפוא לנוכח הקהל והכריז, בעוד הרבי עומד ומקשיב. כשהחל לומר את המילים 'סעודת שלמה' תיקן אותו הרבי ואמר 'סעודת שלמה בשעתה'...

המעמד הגדול והמיוחד של הנחת אבן הפינה

במשך השנים קהילת ליובאוויטש הלכה והתפתחה לממדים אדירים. ימי החגים, בעיקר ימי תשרי, הפכו את 770 להומה, כאשר אלפים מצוטופים בדוחק רב, עד שהיו אומרים כי ארבעה עומדים על מרצפת אחת... מדי שנה גברה הצפיפות. היה ברור כי בעוד זמן לא רב, לא יוכל כל חסיד שירצה בכך, לראות את הרבי בתקיעת שופר או בהקפות של שמחת תורה, כיון שהמקום מוגבל.

זמן רב נמשכו הדיבורים והתכניות על הרחבת ה'זאל' הגדול עד כמה שאפשר, אולם לפועל לא יצא דבר, עד אותו יום של י"ז באלול תשמ"ח, ערב יום הבהיר ח"י אלול.

אותו יום התפלל הרבי כרגיל בשנת האבל, בביתו שכרחוב פרוידנט. לאחר תפלת

מנחה התקיימה חלוקת דולרים. במהלך החלוקה ניגש יו"ר 'קרן ידידי מחנה ישראל', הנדיב מר דוד צ'ייס, וסיפר לרבי כי בתוכניתו להרחיב ולהגדיל את בניין 770 לבניין גדול ומפואר. הוא הסביר לרבי את כל פרטי העניין, ולאחר מכן ביקש-הזמין את הרבי להשתתף בטקס הנחת אבן הפינה שברצונו לערוך באותו יום בחצר 770.

להפתעתו ולהפתעת הכל נענה הרבי בחיוב להזמנה, אלא שהתנה עמו תנאי, וכפי שכינה זאת הרבי 'דיל' עם מר צ'ייס. העסקה היתה שמר צ'ייס ינאם בטקס הנחת אבן הפינה בשפת האידיש - שהיא שפת אמו. הרבי לחץ את ידו של מר צ'ייס במשך כל השיחה עמו, ואמר שאם מר צ'ייס יכין נאום באידיש הרבי יואיל להגיע לטקס הנחת אבן הפינה. מר צ'ייס הסכים ל'עיסקה' ואמר לרבי באידיש: "להתראות ב-5:00".

הסכמתו של הרבי לבוא לטקס בהתראה כה קצרה הכניסה את מארגני הטקס (שהיה אמור להיערך בשקט בצנעה) לארגון בקצב מרתוני. תוך דקות הכשירו את קטע הקרקע שבחזית 770 לצורך האירוע, הוקמה בימה מיוחדת עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א ועליה הוצב סטענדער ומיקרופון. קהל רב החל לנהור אל מקום האירוע כשהוא מתמקם על פירמידות מאולתרות שהוצבו על הכביש. על חזית הבניין נתלה שלט "גדול יהיה כבוד הבית, לשנה טובה ומתוקה"..

בשעה 5:00 בדיוק הגיע הרכב של הרבי. הרבי יצא מן הרכב ופנה לעבר בימה המאולתרת משם השמיע הרבי שיחה בת כ- 10 דקות. הרבי דיבר על משמעות השם המוענק לאירועים מסוג זה ב'שפת המדינה' - 'גראונד ברייקינג' - שבירת הקרקע. הרבי הסביר את משמעות המילים הרומזות על ענין השבירה והביטול שיש לשתף באירועים כאלו. יש לדעת שהכל ניתן מאת הקב"ה וחלילה לא כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. בין היתר התייחס הרבי למשמעות הרוחנית של הנחת אבן הפינה בהשוואתו זאת לאבן השתייה ממנה הושתת כל העולם כולו ומקום משכנה היה דווקא בקודש הקדשים.

לאחר סיום השיחה כיבדו את מר צ'ייס לנאום כחלק מן ה'עיסקה':

מר צ'ייס פתח את דבריו על הזכות הגדולה שנפלה בחלקו לבנות כאן את בית מדרשו ומרכזו העולמי של הרבי שליט"א בספרו נרגשות היאך ראה בשואה את הגרמנים ימ"ש, מכלים את כל בתי הכנסת שבעירו. אז לא האמין כי בא יבא היום והוא עצמו יבנה בית כנסת. עד כאן דיבר מר צ'ייס באנגלית. ואז הוסיף (באנגלית): רבי, אמנם התחייבתי לך לדבר באידיש, אך מה אעשה ושכחתי שפה זו כמעט לגמרי והדבר קשה עלי, אך זאת אומר: "רבי איך האב דיר ליב זייער זייער אסאך [=] רבי אני אוהב אותך הרבה מאד]", באחלו לרבי שליט"א בריאות והצלחה סיים מר צ'ייס נאמו.

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על המרפסת שנבנתה בשנת תשנ"ג

כל אותה העת נשען הרבי על גבי הסטענדער מוטה קמעה לכיוון הדובר והביט בו בעיניו הק'.

אחר כך ביקש הרבי כי גם הרש"ג יאמר דברי ברכה. הרש"ג הזכיר כי בימים אלו שמלאו 91 שנה להתייסדות 'תומכי תמימים' זכות מיוחדת באותה עת להרחיב את

בית רבותינו נשיאנו המשמש גם כבניין ישיבת תומכי תמימים המרכזית. לבסוף ברך את הרבי בהצלחה מופלגה ובנחת מכל החסידים.

קעת הגיע הרגע הגדול. הרבי ירד מן הבימה וניגש סמוך לבור שנכרה לפני כן עבור אבן הפינה, לקח בידו את חפירה והסיט קמעה את החול לצדדים. אחר התכופף מלא קומתו ונשא בשתי ידיו הק' אבן גדולה שעמדה בסמוך, והניחה בתוך הבור. שוב נטל לידו את את החפירה וכיסה את האבן במעט חול. אחר כך התכבדו הנדיב מר צ"ייס, חברי המזכירות והרבנים החשובים במילוי הבור באת החפירה.

לאחר מכן צעד הרבי לעבר פתח הגדר שתחם את השטח ושם נעצר... הרבי ואמר שרוצה לחלק דולרים. מיד הובא הסטענדער מהבימה וכ"ק אדמו"ר שליט"א החל בחלוקה. בתחילה נוצרה המולה רבה שכן מעולם לא חשבו כיצד ליצור מסלול לקבלת דולר על השטח שמול הבניין... אך עד מהרה התארגן הסדר והקהל החל לזרום בהמוניו בעוד התומרות מאחור משמחת בניגוני שמחה.

החלוקה נמשכה כשעה ורבע ואחר כך - לקול השירה האדירה 'שמח תשמח' והנפת ידו של כ"ק אדמו"ר שליט"א - נסע הרבי חזרה לביתו.

תשנ"ג - בניית המרפסת והחדר

בתקופה של 'חוליינו הוא נשא ומכאובינו סבלם', נעשו מספר שינויים ב-770 שנבעו מהמצב שנוצר. לפני ראש השנה תשנ"ג בנו חדר מיוחד מעל הפירמידות שהיו בנויות בצד האחורי של 770. בחדר זה זכינו לראות את הרבי פעמים רבות במשך כשנה ורבע, ומחדר זה יצאה הבשורה הגדולה לעולם כולו, כאשר הרבי עודד את שירתנו הכמיהה להתגלותו לעינינו בגאולת כל עם ישראל: "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד!"

כדי שיוכלו לראות את הרבי מכל קצוות הזאל, הורידו את חמשת הנברשות שתלו בחלק האחורי של 770.

לקראת שמחת תורה של אותה שנה, עלו השערות כי אולי ירצה הרבי לרדת להקפות יחד עם קהל החסידים. כדי לאפשר את הדבר בנו גם את המרפסת הידועה, כאשר משמאלה בנו מדרגות שירדו עד לגובה הבימה עליה רקד הרבי בשנים שלפני כן. כמו כן התקינו לבימה גלגלים גבוהים יותר כדי להתאימה. לצערנו, בסופו של דבר לא ירד הרבי להקפות באותה שנה.

מאז שהרבי החל להתפלל בחדרו החדש שבמערב 770, היו העיניים נשואות כל העת לכיוון מקום מושבו. גם החזן שכל השנים עמד במזרח, עמד סמוך לחדרו של הרבי, כשפניו כלפי מזרח, זאת על מנת שקולו יגיע גם אל תוך החדר הק'.

תשנ"ה - שיפוץ הכניסה ל-770

בשנת תשנ"ה שופצה כל רחבת הכניסה של 770, והוחלפה ברחבה חדשה ומפוארת. נוסף לכך נבנו בקומת הבייסמנט של 770 כ-50 חדרי שירות חדשים לרווחת הבאים לחצרות קרשינו. המקום בו עמדו חדרי השירות, נהרס כליל, ועל מקומו הורחב ה'זאל' הגדול בצורה משמעותית, לאחר שהתקינו בו מקומות ישיבה.

התקרה הישנה - ממנה בלטו צינורות המיזוג והחשמל - הוחלפה בתקרה אקוסטית יפה ואסתטית שהוסיפה הוד והדר לבית המדרש.

בקשר לתקרה הישנה מספרים, כי פעם הגיע גביר גדול לבקר ב-770. אל הגביר התלווה המזכיר הראשי הרב חדקוב. אותו גביר שהכיר את חב"ד ממקום מגוריו - שם היה בית חב"ד גדול יפה ומהודר - היה בטוח, שאם בית חב"ד מקומי נראה כה יפה, הרי ש-770 - המרכז החבד"י העולמי - על אחת כמה וכמה.

בהיכנסו לבניין חשכו עיניו: הוא ראה סביבו ארבעה קירות חומים, ישנים, ועשרות עמודים חסרי חן שצבעם קלוף. כשנשא את עיניו ראה בתדהמה את סבך הצינורות שהתפתל על התקרה...

הרב חדקוב שהרגיש בתמיהתו של האיש פנה אליו ושאלו: "יאמר לי מר, האם לכבודו יש 'יאכטה'?"

"כן" ענה האיש.

"מהו החדר החשוב ביותר ביאכטה?" הוסיף להקשות הרב חדקוב.

נתהרהר האיש לרגע, וענה: "האמת ניתנת להיאמר, כי החדר החשוב ביותר

בספינתי הוא חדר המכונות, שכן בלעדיו לא תוכל הספינה לזוז".

"בודאי" - הגיב הרב חזקוני בתמימות מעושה - "חדר המכונות, כיאה לחדר חשוב ומרכזי, הוא מבריק מצוחצח ומסוגנן כדבעי".

"מה פתאום?! קרא הגביר כשהוא מתגבר בקושי על צחוקו, "חדר המכונות זה החדר המלוכלך ביותר בספינה. כולו מלא רפש ושמן מכונות. הרעש שם הוא בלתי נסבל, ובכלל - אני אישית ביקרתי בחדר זה רק פעמים ספורות!"

"אכן" - הרצין הרב חזקוני - "דע לך כי כאן זהו חדר המכונות של ליובאוויטש. אילולא חדר זה, ליובאוויטש לא תוכל לנוע"...

סיפור זה מספרים חסידים (ראה מסגרת), וקשה לדעת כיצד בדיוק הוא היה, אבל העיקרון שבסיפור זה בהחלט משקף נאמנה את מעמדו של 770 בעיני כל חסיד חב"ד...

שיפוצים אחרונים

בהמשך השנים נעשו שיפוצים נוספים בבניין 770, נציין רק את האחרונים שבהם. בתחילת תשס"א נבנתה עזרת נשים חדשה הפונה לכיוון רחוב יוניון ובה כ-50 מקומות ישיבה נוספים. בחורף תשס"ב נצבעו חלקים מארון הקודש בזהב טהור, 24 קראט, שנתרמו על ידי נדיב, כפסק הרמב"ם בהלכות בית הבחירה "ומצווה מן המובחר לחזק את הבניין ולהגביהו כפי כח הציבור, שנאמר: 'ולרום את בית אלוקיננו', ומפארין אותו ומיפים כפי כחם. אם יכולין לטוח אותו בזהב ולהגדיל במעשיו - הרי זו מצווה". כמו"כ בתחילת שנת תשס"ו הוחלפה ריצפת ה'זאל' הגדול.

ענין זה מתחזק יותר בעמדנו עכשיו
בבית משולש, ביהכנ"ס, ביהמ"ד
ובית מעשים טובים וגמילות חסדים,
ובמיוחד - מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא
דורנו, משה שבדורנו - שזה מעין
והכנה לבית המקדש השלישי, שאף
הוא בית משולש: ביתי בית תפלה,
בית תורה (מקום סנהדרין ליד
לשכת הגזית), ובית גמילות חסדים
(שנמשך ע"י) הקרבת הקרבנות

(משיחת ש"פ דברים (חזון) ה'תנש"א)

לזכות

הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה ויגאלנו אכי"ר

לז"י

הרה"ח הרה"ת

ר' משה נחום בן הרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר
נלב"ע אחש"פ כ"ב ניסן ה'תשע"א

ולז"י

הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש בן הרה"ח ר' בן ציון
נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ
מרת רבקה בת הרה"ח ר' צבי
נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ב
שפריצער

והקיצו ורננו שוכני עפר, והם בתוכם, בהתגלות כ"ק
אדמו"ר מלך המשיח שליט"א תיכף ומיד ממש

לתרומות והקדשות

ארה"ק - 072.2244.474 | חו"ל - 781.277.7026